

Strategie prevence a řešení školní neúspěšnosti žáků naší školy

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č.27/2016 Sb. Náš záměr je vyhledávat potenciálně neúspěšné žáky a vytvářet jim takové podmínky, které jim pomůžou lépe zvládat učení a zažít úspěch.

I. Příčiny školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení si vyžaduje náročnou práci s dítětem a často také s rodinou dítěte. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinné výchově. Neprospěch je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat.

Nejčastějším projevem školní neúspěšnosti, který u nás na škole pozorujeme při diskusích s rodiči a dětmi, jsou neurotické obtíže (bolest hlavy, břicha, nechutenství) a následné obranné mechanismy (ztráta motivace, pocit méněcennosti ad.). Výjimečně a ojediněle řešíme poruchy chování – záškoláctví.

Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

a) **osobnost dítěte** – **snížená** inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka, nízká motivace

b) **nepodnětné rodinné prostředí**, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, rozdílné mentální, ale i kulturní, osobnostní a sociální podmínky života v rodině, ve které dítě vyrůstá, nesprávné typy výchovy od úzkostlivé, rozmazlující až po laxní či zavrhuující, což způsobuje problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem) + složitá rodinná situace – střídavá péče, žák žije s rodičem – samoživitelem, rozvod, úmrtí v rodině

c) **nedostatky ve výchovně-vzdělávacím procesu ve škole** – nízká motivace žáka ve vyučování, nerespektování osobnosti žáka, nedodržování principů pedagogické práce, problematická interakce mezi učitelem a žákem, resp. žákem a spolužáky, konflikty ve spolupráci školy s rodinou.

d) **dlouhodobá nepřítomnost ze zdravotních a jiných závažných důvodů**

e) **odlišný mateřský jazyk**

Řešení sociálně psychologických příčin neúspěchů ve škole vyžaduje u spolupracujících učitelů a rodičů značnou dávku pedagogického taktu a smyslu pro míru (uměřenost) při uplatňování prostředků výchovného působení na děti. Jde o schopnost výchovně působit na základě znalostí zvláštností osobnosti dítěte a s přihlédnutím k rodinné situaci. Pedagogický takt je důležitou součástí uplatňování principu individuálního přístupu k jednotlivým dětem.

V první řadě je nutné podrobit dítě pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické **diagnostice**, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole.

Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb umožní nastavit vhodná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a vrátit se mezi "školsky úspěšné děti".

V průběhu školního roku probíhá depistážní činnost speciálního pedagoga. Následná konzultace, zpětná vazba bude předána rodičům jednotlivých žáků. Většinu pak bude poskytnuto další vedení. Speciální pedagog provádí individuální speciálně – pedagogické vyšetření. ŠMP I. a II. vede krizové intervence dle požadavků TU a vedení školy.

Předcházení školní neúspěšnosti je věnována pozornost zejména při hladkém přesunu žáků z I. stupně na stupeň II.

V letošním školním roce 2024/2025 společně působíme za podpory společnosti Fokus České Budějovice, v tématu Duševního zdraví.

II. Postupy při řešení školní neúspěšnosti:

1. Jednání rodič-žák-učitel – po prvním čtvrtletí (případně dříve nebo kdykoliv během školního roku při výrazném zhoršení prospěchu žáka) třídní učitelé domluví jednání s rodiči a žáky, kteří v tomto čtvrtletí neprospívají (hodnoceni nedostatečně nebo dostatečně, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový).

Přítomni budou: **TU, rodič, žák, učitelé daných předmětů**, kde žák neprospívá, případně **výchovný poradce nebo speciální pedagog**. Zde se domluví možnosti a opatření vedoucí k nápravě.

- Rodiči bude nabídnuta možnost kvalifikovaného vedení – školní knihovna s odbornými tituly, možnosti konzultací s VP, ŠMP, školním speciálním pedagogem a s vedením školy.
- Rodič bude seznámen s externími poradenskými pracovišti, na které se bude moci obracet, sjednávat individuální konzultace.

Třídní učitel domluví termín případné další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu. Za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá **třídní učitel**.

Žák, učitelé a rodiče svým aktivním přístupem ke společné podpoře žáka, dávají najevo snahu o nápravu. Nezbytnou součástí podpůrného plánu jsou tedy povinnosti jednotlivých stran (škola, žák, rodič).

2. Individuální konzultace žáka (případně jeho zákonných zástupců) s výchovným poradcem

- diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů), je možné využít dle zájmu žáka či rodičů

3. Individualizovaná podpora žákovi – pokud selže řešení viz bod 1. a 2., bude pro žáka zpracován PLPP s podpůrným opatřením 1. stupně.

Třídní učitel zajišťuje seznáení všech zainteresovaných vyučujících ke společné tvorbě PLPP. Po jeho zpracování se uskuteční úvodní schůzka, kde jsou rodiče a žáci s plánem seznáeni a dojde k jeho podpisu.

PLPP bude vyhodnocen po třech měsících. Pokud PLPP zpracován nebyl, bude na závěr klasifikačního období podpora vyhodnocena opět na společné schůzce s rodiči a žákem (případně budou ukončeny podpůrné aktivity, pokud žák překoná obtíže).

4. U žáků s odlišným mateřským jazykem – u každého jednotlivého žáka je v první řadě vhodné brát v úvahu jeho konkrétní situaci a přemýšlet, co se tento žák potřebuje naučit, aby se co nejrychleji adaptoval v novém prostředí a mohl se co nejrychleji plnohodnotně zapojit do vzdělávání. Je třeba upravit vzdělávací obsah (bez nutnosti formálně upravovat ŠVP). Jde zejména o to, aby vedení školy a učitelé měli o změnách ve vzdělávacím obsahu přehled a mohli je případně smysluplně modifikovat.

Žáci potřebují cítit zájem, podporu, povzbuzení a ocenění snahy a dílčích úspěchů. I k tomu je vhodné vztahovat jejich hodnocení (upřednostnění slovního hodnocení).

Formy a metody práce

Pro úspěšnost podpory jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

- **formativní hodnocení** – sledovat a popisovat individuální pokrok žáka, využívat slovní hodnocení
- **pozitivní motivace a zvyšování sebedůvěry** – **zdůrazňujeme** pozitivní stránky a jedinečnost, umožňujeme dítěti vyslovovat vlastní názory, podporujeme aktivitu, rozvíjíme empatii a vyhýbáme se negativnímu srovnávání
- **stanovení přiměřeného obsahu učiva** – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem (intelektovým i sociálním).
- **zadávání pravidelných úkolů** vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu – zadání práce pro domácí přípravu – dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem.
- **možnost plnit zadané úkoly v rámci volných hodin ve škole**, možnost individuálních konzultací
- **užívání podpůrných aktivit** – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu, zadávání testů odpovídajících možnostem žáka
- používání **podpůrných pomůcek** při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu
- **individuální práce se žákem** v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva

- **vedení písemných záznamů o průběhu podpůrného programu** – zadání úkolu, termín splnění, poskytování pravidelných informací o průběhu podpůrného programu rodičům a výchovnému poradci – informace o přístupu žáka k plnění povinností

v časovém sledu

- **domluva konzultační hodin**, kdy si učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel telefonicky zve rodiče současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce, aby se s rodiči dohodl, jak mohou své dítě podpořit

- **doučování** (ve spolupráci se spolužáky)

Pokud se podaří podpořit žáky tak, aby nebyli školsky neúspěšní a nepropadali, zamezí se i předčasným odchodům žáků ze základního vzdělávání. Opakování ročníku je však nadále nutné při selhání všech výše zmíněných podpůrných opatření.

Vypracovalo ŠPP ZŠ Za Nádražím:

Mgr. I. Petráňová výchovná poradkyně II. stupně

Mgr. Ilona Wippernová výchovná poradkyně I. stupně

Mgr. Zdeněk Pilař, školní metodik prevence II. stupně

Mgr. Miroslava Ziegelbauerová, školní metodička prevence I. stupně

Mgr. Petr Šulista, speciální pedagog

V Českém Krumlově 4. 9. 2024